

תכנית תמ"ר אזרחות

הערכה חלופית באזרחות

תמ"ר – תכנית ממירה היבחנות

- המרת שתי יח"ל (בחינה + מטלת ביצוע)
- הזדמנות ללמידה – הוראה – הערכה (הל"ה) אחרים
- מדריכים בצוות:
- נעמה סורקיס קוניץ
- תמיר לוי סבג
- פלסטין חמדאן
- שרית אלוני

הוראה – למידה - הערכה

מהי הערכה חלופית?

הערכה חלופית היא מושג כולל לאמצעי ההערכה הנוספים למבחן. הערכה חלופית בודקת מה מידת יכולתם של תלמידים ליישם את הידע, המיומנויות וההבנה שרכשו – בתנאים הקובעים של "העולם האמיתי" שמחוץ לבית הספר.

ההערכה החלופית מתבססת על ההנחה כי בחברה מגוונת ובכיתה מרובת אינטליגנציות וסגנונות חשיבה, ישנה שונות רבה בין התלמידים ולכן לא ניתן להעריך שכבה שלמה ואף לא כיתה שלמה באותו אמצעי הערכה.

ההערכה החלופית משולבת כחלק מתהליך ההוראה. ההערכה אינה מתרחשת בסוף הלמידה אלא במהלכה.

הערכה חלופית מודדת יכולות שכליות וקוגניטיביות – אך לא רק אותן. באמצעות הערכה חלופית ניתן להעריך גם היבטים רגשיים, חברתיים ובין-אישיים בפרופיל של כל תלמיד.

ההערכה החלופית אינה שוללת מבחנים, אלא מדגישה את הנופך המעשי-יישומי שבהם.

מהי למידה משמעותית ?

- למידה משמעותית היא זו בה התלמיד מעורר שאלות, מאתר מקורות מידע, מעבד מידע ויוצר ידע חדש הרלוונטי לעולמו האישי ולחיים בעידן הטכנולוגי, במאה ה- 21.
- מטרת הלמידה המשמעותית היא לפתח את כושר החשיבה, היצירה והלימוד העצמי, לעודד צמיחה אישית ומעורבות חברתית.

מדוע לדעתכם צריך או לא צריך ללמד בדרך החקר ?

למידה בדרך החקר ולמידה משמעותית

- למידה בדרך החקר - מתרחשת "סביב" משימה מאתגרת ומורכבת שכדי לענות עליה צריך להשתמש במגוון של אסטרטגיות חשיבה :
- שאילת שאלות , איתור מקורות מידע , מיזוג ידע , מציאת פתרונות לבעיה הסקת מסקנות , הצגת ידע , השוואה , מיון

למידת החקר היא למידה משמעותית המאפשרת את פיתוח כושר החשיבה, עושה שימוש במיומנויות ואסטרטגיות חשיבה וחקר ומעודדת צמיחה אישית ומעורבות חברתית.

הפליאה – המניע לחקר – הגות

- ההתפלאות היא שדחפה בראשונה את בני האדם להתפלסף. כמו שהיא דוחפת אותם גם היום. בתחילה התפלאו על הדברים המוזרים של יום יום, אחר כך התקדמו לאט לאט בדרך זו ועוררו שאלות על דברים חשובים יותר, למשל, על מה שקורה ללבנה, על החמה ועל הכוכבים ועל התהוות העולם...

ומכיוון שהתפלספו כדי להימלט מאי הידיעה, ברור שביקשו את המדע לשם הידיעה"

אריסטו, המטפיסיקה, א'

הערכה חלופית
במוקד התהליך
הלימודי

• ייחודה של ההערכה החלופית הוא בכך שניתנת לתלמיד הערכה עשירה ומקיפה המתייחסת לתהליך בנוסף לתוצר, שכן ההערכה נתפסת כתהליך מתמשך המהווה חלק בלתי מנותק ממהלך הלמידה. הערכה חלופית מתמקדת באופן שבו עושה התלמיד שימוש במידע ומעבד אותו.

תנאי סף להצטרפות לתכנית

- וותק של שלוש שנים בהגשה לבגרות
- אין שק"ד (שקלול דיפרנציאלי) באזרחות ואין בעיה עם טוהר בחינות בשלוש השנים האחרונות
- ממוצע ציון בחינה הוא מעל 65 בשלוש השנים האחרונות
- הפער בין ציון שנתי וציון בחינה ו/או מטלת ביצוע נמוך מ- 15 נקודות
- ביה"ס מתחייב ללמד את המקצוע במשך שנתיים.
- יוקצו לפחות 3 ש"ש בשנה להוראת אזרחות, וכן תוקצה לפחות 1 ש"ש למפגשי צוות מורי ההערכה החלופית באזרחות.
- המורים מתחייבים להשתתף בהשתלמות המתאימה למסלול ההערכה הנבחר
- המורים ישתתפו במפגשי הדרכה מטעם הפיקוח

השתתפות בתכנית

תלמיד יוכל להמיר
במהלך שנות
לימודיו בתיכון שתי
בחינות בלבד
(בשני מקצועות)
בתוכניות אלו.

התכנית תופעל
בבית הספר לאחר
קבלת אישור
מהפיקוח

חלופות בהערכה כהזדמנות ללמידה אחרת

תכנית תמ"ר אזרחות

תמ"ר

חלוצים בהערכה

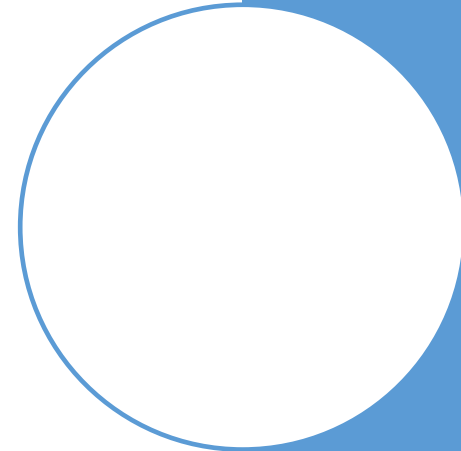
מיזם
חקר

חקר

לומד
עצמאי

חלוצים
(מגוון)

PBL

חלוצים בהערכה

- במסגרת תכנית הלמידה המשמעותית, בתי"ס מציעים תכנית לימודים חלופית בהיקף של 2 יח"ל הכוללת הערכה חלופית מתאימה.
- התכנית מבוססת על תכנית הלימודים באזרחות, עם דגשים על ערכים, מיומנויות למידה ואסטרטגיות הוראה, המקדמים למידה משמעותית, ייחודיים לביה"ס ומותאמים לתלמידים.
- ההצטרפות לתכנית טעונה אישור של ועדת היגוי מטעם המנהל הפדגוגי, ע"פ קריטריונים שנקבעו לכלל מקצועות הלימוד ומותנית באישור הפיקוח על האזרחות

דוגמאות לתכניות בחלוצי הערכה

- <https://sites.google.com/hadash-holon.org.il/pbl/%D7%A9%D7%9C%D7%99%D7%98%D7%94-%D7%95%D7%97%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA?authuser=1>
- <https://www.hadash-holon.org.il/%D7%94%D7%A6%D7%A6%D7%95%D7%AA-%D7%9C%D7%A4%D7%A8%D7%95%D7%99%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%9D/%D7%90%D7%9E%D7%A0%D7%95%D7%AA-%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%A6%D7%95%D7%91/%D7%A4%D7%A8%D7%95%D7%99%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%9D-%D7%A8%D7%91-%D7%AA%D7%97%D7%95%D7%9E%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%AA%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9F/%D7%9E%D7%A1%D7%A4%D7%A8%D7%99%D7%9D-%D7%93%D7%9E%D7%95%D7%A7%D7%A8%D7%98%D7%99%D7%94>
- קציר חולון
- ברנקו וייס אור יהודה

היכרות עם תכניות תמ"ר
באזרחות

תנאי סף למורה בתכנית תמר

3 שנות וותק
בהגשה
לבחינות
בגרות
באזרחות

תואר הסמכה
להוראה
בתחום הדעת
/ רישיון
הוראה

השתתפות
בפיתוח
מקצועי של
המפמ"ר

תמ"ר – מבנה תכנית הלימודים

- שנה א' ("קומה ראשונה") :
לימוד החומר העיוני באזרחות
לימוד ותרגול מיומנויות חשיבה
וחקר - ביצוע משימות חקרניות
הערכה באמצעות בחינה הכוללת :
חלק עיוני 50%
וחלק מתודולוגי מחקרי 50%

- שנה ב' ("קומה שניה")
כתיבת פרויקט חקר / עבודת
חקר

תוכנית תמ"ר באזרחות שנה א

הערות	לומד עצמאי	מיזם חקר	חקר	התכנית:		
	ע"פ מסמך הלימה תמ"ר	ע"פ מסמך הלימה תמ"ר	ע"פ מסמך הלימה תמ"ר	נושאים		
	מיומנויות וערכים של לומד עצמאי עיסוק בסוגיות ערכיות ובעיות אזרחיות	מיומנויות חקר ומיומנויות איתור וניתוח סוגיות ערכיות ובעיות אזרחיות	מיומנויות חקר	מיומנויות וערכים		
	מבחן מפמ"ר הכולל נושאי לימוד, מיומנויות של לומד עצמאי שיפורטו מראש. הציון טעון אישור הפיקוח לאחר דגימה	מבחן מפמ"ר הכולל נושאי לימוד, מיומנויות חקר ומיומנויות איתור וניתוח בעיות אזרחיות. הציון טעון אישור הפיקוח לאחר דגימה	מבחן ב"ס באישור הפיקוח הכולל נושאי לימוד, ומיומנויות חקר. הציון טעון אישור הפיקוח לאחר דגימה	איך?	מרכיב ראשון	דרכי הערכה
	מועד בחינת הבגרות באזרחות באותה שנה	מועד בחינת הבגרות באזרחות באותה שנה	לא יאוחר מ- 30.12 של שנה ב'	מתי?		
	30%	30%	30%	משקל		
	המורה מעריך את הבחינות, שולח מדגם לאישור המדריכה/ה לקבלת אישור סופי לציונים	המורה מעריך את הבחינות, שולח מדגם לאישור המדריכה/ה לקבלת אישור סופי לציונים	המורה כותב ומעריך את הבחינות, שולח מדגם לאישור המדריכה/ה לקבלת אישור סופי לציונים	מי?	מרכיב	
	הערכה פנימית של מטלות לומד עצמאי בליווי הפיקוח	הערכה פנימית של משימות חקר וביצוע בליווי הפיקוח	הערכה פנימית של משימות חקר בליווי הפיקוח	איך?		

שנה ב

הערות	לומד עצמאי	מיזם חקר	חקר	התכנית:		
	העמקה נושאית באישור הפיקוח	בעיה אזרחית	העמקה באחד הנושאים	נושאים		
	מיומנויות לומד עצמאי וערכים לפי בחירת ביה"ס באישור הפיקוח	מיומנויות חקר וביצוע + פרוזנטציה	מיומנויות חקר + רפלקציה	מיומנויות וערכים		
	מטלת הערכה ע"פ בחירת ב"ס בליווי הפיקוח	תהליך כתיבת מיזם חקר ע"פ מחוון	עבודת חקר ע"פ מחוון ולאחר אישור הצעת עבודה	איך?	מרכיב ראשון	דרכי הערכה
	עד חודש לפני בחינת הבגרות	עד חודש לפני בחינת הבגרות	עד חודש לפני בחינת הבגרות	מתי?		
	30%	20%	20%	משקל		
	המורה	המורה	המורה	מי?		
	הערכה חיצונית של התהליך ושל העבודה (כולל מפגש של מעריך-תלמידים)	הערכה חיצונית של התהליך ושל העבודה (כולל מפגש של מעריך-תלמידים)	הערכה חיצונית של העבודה	איך?	מרכיב שני	

חישוב הציון לבגרות בתכנית תמר

50% מהציון ניתן על המטלות ומבחן המפמ"ר החיצוני ו 50% מהציון ניתן על מיזם החקר (30% הערכה חיצונית).

מטלות	אחוז מהציון	הערות
בחינות , מטלות תרגילים ומשימות חקר	20%	חלק מהמשימות יינתנו על ידי הפיקוח כמשימות חובה משימות אחרות יינתנו על ידי צוות המורים על פי החלטת צוות ההוראה באישור המדריכ/ה הערכה פנימית של משימות חקר וביצוע באישור הפיקוח ציון אישי לתלמיד
מבחן מפמ"ר מיזם / עבודת החקר המשלב נושאי לימוד והיבחנות על מיומנויות חקר וביצוע באזרחות	30%	מבחן חיצוני / פנימי המבחן והתשובון/מחווון יאושרו מראש ע"י המדריכ/ה בדיקה ע"י המורה אישור הפיקוח לציונים ציון אישי לתלמיד
הערכת תהליך ביצוע וכתובה של מיזם / עבודת החקר (במיזם זה כולל פרזנטציה)	20%	15% ציון אישי לתלמיד 5% ציון קבוצתי
כתיבה וביצוע של מיזם /עבודת החקר	30%	ציון חיצוני משרד החינוך ציון קבוצתי

תכנית תמ"ר במגזר הערבי

דוגמאות לעבודות ומשימות חקר

- [pdf חוברת משימות מיזם החקר תשעט.](#)
- [pdf עבודה לדוגמה מיזם חקר מוניטור - כביש 89.](#)
- [pdf עבודה לדוגמה גיוס בני נוער עם נתונים נמוכים.](#)
- [docx עבודה לדוגמה - מיזם מוניטור אלימות בבתי חולים.](#)
- [pdf חוברת משימות עבודות החקר באזרחות תשעט.](#)